

HOOFSTUK 8

ONTSTAANSGESKIEDENIS VAN VERNUWINGSKERKE VANUIT HATFIELD

1. Lewende Woord – Neville Norden

1.1 Ontstaansgeskiedenis

Neville Norden is op 22 Oktober 1946 in Pretoria gebore. Sy voorvader Marcus Benjamin wat van Joodse afkoms was, het saam met die Britse setlaars in 1820 in Suid Afrika aangekom en in Kaapstad 'n Joodse sinagoge in sy huis gestig. Hy is egter mettertyd tot die Christelike geloof bekeer. Pastoor Norden se moeder is egter oorlede toe hy ses jaar oud was en die vier kinders het die daaropvolgende jare van familie tot familie geswerf totdat sy vader later weer getroud is. Hy het in 1964 aan die Hoërskool Pietersburg gematrikuleer en die volgende jaar militêre opleiding by die departement van gevangenisdienste voltooi. Hy is op 23 November 1964 met Rina Lamprecht getroud en uit die huwelik is twee kinders Marcus en Olivia gebore.

Sy toetred tot die bediening in 1976 het begin vorm aanneem toe die Here hoorbaar vir hom gesê het:

“Ek roep jou tot voltydse bediening en as jy My gewillig en gehoorsaam volg, sal Ek jou oprig in 'n bediening waar wonderwerke en genesings 'n normale uitvloeisel van die bediening sal wees.”

In 1979 het hy saam met 'n groep Springbokatlete, “Sportmanne en vroue vir Christus”, gestig. Hy was die daaropvolgende twee jaar aktief by hierdie aksie betrokke, onder andere 'n tyd lank as voorsitter van die groep. (Jubilate gedenkblad 1996:20)

Hierdie oud meneer Suid Afrika het in 1981 voltyds tot die bediening toegetree by die destydse "Hatfield Baptist Church". In 1984 het hulle na Durban verhuis waar hy by die Bybelskool van die "Durban Christian Centre" ingeskryf was vir twee jaar. Dr. Fred Robberts, die hoof van die gemeente en Bybelskool en sy eggenote het vir Neville en Rina geestelike ouers geword. (Jubilate gedenkblad 1996:21)

Pastoor Neville Norden sê van sy tydperk as pastor in die destydse "Hatfield Baptist Church" dat hy die Here gemis het aangesien hy seker daarvan is dat die Here hulle na Rhema in Tulsa, Oklahoma wou stuur. Hy was vir drie jaar egter 'n pastor in Hatfield gewees en na die drie jaar is hulle Durban toe. Hy het in sy tweede jaar in Durban ook begin klas gee in die Bybelskool en het in sy hart 'n roeping ervaar om terug te keer na Pretoria. Pastoor Neville Norden was op 'n stadium die eienaar van 'n gimnasium in Pretoria en hy het via die gimnasium baie mense na die Here toe gelei. Hy het gevoel dat die Here daardeur vir hom 'n fondament geskep het waarheen hy moes terugkeer na Pretoria, om die mense verder te bedien. Die Here het vir hom in 'n gesig Namakwaland en die barheid daarvan gewys en vir hom gesê dat die saad daar is, maar dat die saad eers moet ontkiem. Suid Afrika is in 'n soortgelyke situasie omdat die Woord daar is maar die Heilige Gees nie toegelaat was om oor die Woord te beweeg en dit lewend te maak nie. Dit is dan ook waar die naam van die gemeente Lewende Woord vandaan gekom het. Die gemeente is in die begin van 1986 in die Cinerama Teater in Pretoria gestig. In die eerste diens wat hulle gehou het was Dr. James van Zyl die gasprediker en vierhonderd en vyftig mense het die diens bygewoon en aan die einde van die diens het Dr. Van Zyl aangekondig dat Neville 'n gemeente in Pretoria begin en dat die mense daar moes aansluit. By die volgende week se diens was daar net eenhonderd en twintig mense teenwoordig wat maar meer uit nuuskierigheid gekom het. Aan die einde het slegs sowat vyftig mense by die gemeente gebly. Van daardie vyftig beweert Pastoor Norden was minstens vyf en veertig rebelle. As gevolg van die huur wat

te duur was is hulle weg uit die Cinerama teater na die Transvalia teater in Arcadia, Pretoria. Hulle het in die Transvalia gebly totdat hulle opgehou het om films te vertoon in die Cinerama en toe het hulle dit permanent gehuur. Hulle is toe, nadat Sanlam die gebou gekoop het, terug na die Transvalia Teater. Hulle het baie duidelik 'n roeping van die Here gekry om hulleself as gemeente in die oostekant van die stad te vestig. Die roeping om na die oostekant van die stad te gaan het Pastoor Norden gekry omdat hy glo dat hy uit die stam van Benjamin afstam alhoewel hy ook sê dat dit vandag nie meer kan bepaal word van watter stam mense afkomstig is nie. Hy het egter vir die Here gesê dat as hy kon kies sou hy graag van die stam van Juda wou gekom het, en die Here het vir hom gesê dat hy moet kyk na waar die stam van Juda geleë is ten opsigte van die tabernakel van die Ou Testament en baie duidelik was dit aan die oostekant gewees en so het die Here vir hulle gesê dat hulle na die oospoort moes kom. Die roeping was dus baie duidelik om die oospoort van die stad te dek.

Hulle koop toe 'n stuk grond naby die WNNR in Pretoria en 'n merkwaardige profetiese insident het hom hier afgespeel. 'n Oubaas het met 'n fiets twintig jaar voor die oprigting van hierdie tent by die plek verby gery, en hy het beweer dat die Here vir hom gesê het dat hy op daardie plek moet gaan bid omdat hier nog 'n tent opgerig gaan word waarin die Here gedien gaan word. Dit was dan vir Pastoor Norden en sy gemeente net 'n bevestiging gewees dat dit wat hulle besig was om te doen wel in die wil van die Here was. Pastoor Norden glo dat die gemeente vandag met 'n Ismael situasie sit aangesien die Here vir hulle oorspronklik iets baie beters in gedagte gehad het. Hy sê, vanweë van druk van die plaaslike owerheidsweë af, het hulle in 'n situasie gekom waarin hy gesê het dat as die Here nie vir hulle 'n gebou op 'n ander stuk grond gee nie, gaan hulle dadelik begin bou, wat toe ook die geval was. Die gemeenteprojek wat hulle tans mee besig is sal uiteindelik twintig miljoen Rand kos waarvan veertien miljoen Rand reeds op die teenswoordige projek spandeer is. Onderhandelinge is tans aan die gang om huise wat aangrensend aan die kerkerf geleë is, te koop

sodat hulle uiteindelik een duisend motors op die perseel sal kan parkeer.

Die gemeenteskuld beloop op die oomblik vyf en 'n half miljoen Rand. Lugreëling ter waarde van R1.45 miljoen rand is onlangs deur die gemeente in die gebou geïnstalleer. Die gemeente se lidmaattal beloop op hierdie stadium ongeveer vier duisend lidmate. Hierdie getal sluit die kinders in.

1.2 Multikulturele samestelling

Alhoewel daar 'n bruinman in die leierskap van die kerk is, en die gemeente hoofsaaklik Afrikaanssprekend, sê pastoor Norden dat daar baie min anderskleuriges is wat by die gemeente aansluit. Onder die lidmate is daar slegs twee wat gekleurd is en wat bywoning aanbetref is daar tussen tien en twintig gekleurde mense wat die dienste bywoon. 'n Veeltalige Bybelskool word aangebied en daar is nou swartmense wat ook die veeltalige Bybelskool bywoon. Die gemeente handhaaf 'n ope lidmaatskap in die sin dat mense kan lidmate van die gemeente word wat nie die doop van gelowiges ondergaan het nie. Die doop deur onderdompeling as die belydenis van geloof is dus nie 'n voorvereiste vir lidmaatskap nie.

Die gemeente Lewende Woord voel hulleself dan ook absoluut geroepe om Afrikaanssprekendes te bedien. Die Jubilate gedenkblad (Junie 1996:8) sê dat *“die visie van die gemeente was om Afrikaanssprekendes met vernuwende Woord waarhede te bedien.”* By die openingsdiens op 2 Februarie 1986 het Hugo Tulpin aan Nevil Norden gesê :

“Son I shall pour fire within this place, fire within your hand and you shall run with it, and it shall be a testimony to this nation, unto this people, even the Afrikaans ones.....and you shall be one that shall run through this land to and fro to impart the fire .....from the capital it shall run all over the place, all over the land and a new fire shall be imparted to the Afrikaners. Everyone that shall come to this place shall take a bit of the fire and shall cause new fire to be implanted where ever they shall go....every stumbling

block shall be a climbing stone.....so run the race, you will not run in vain.....”

Ten spyte van verskeie aanbiedinge in dié verband het die gemeente nog altyd ‘n aanbod tot amalgamasie met ‘n ander gemeente van die hand gewys. So was daar dan ook ‘n profetiese woord van Kim Clement, ‘n Suid Afrikaner wat tans in die VSA woon wat gesê het:

“I will raise you up as a city church...no amalgamation is necessary... says the Lord, and I will take the hearts of those who are not making it, and join them to see you, the only amalgamation that you will see...some will say: what about Hatfield the big works... yes what about them... they will continue and they will grow, but so will you. You will grow and stabilise you will bring forth a message...”

Hy het voorts ook die roeping tot Afrikaanssprekendes bevestig: (Jubilate gedenkblad Junie 1996:9)

1.3 Interpretasie en beoordeling

Die Lewende Woord gemeente is die enigste een van die vernuwingsgemeentes vanuit ‘n Baptiste agtergrond wat ondersoek is wat tans nie ‘n lid van die Baptiste Unie is nie. Alhoewel Pastoor Norden baie duidelik ‘n roeping het om die Afrikaner te bedien is hy eerstens ‘n Christen en dan ‘n Afrikaner maar hy het ‘n baie duidelike visie om tog die evangelie onder Afrikaners te verkondig. Ten spyte van die feit dat die Lewende Woord gemeente nie ‘n Baptiste gemeente is nie het Pastoor Norden nietemin ‘n baie hoë dunk van die Baptiste kerk as denominasie en bely hy dat die Baptiste teologie baie bygedra het tot sy vorming.

Die Lewende Woord gemeente is finansiëel die mees voorspoedigste van al hierdie verskillende gemeentes en die gemeente bedien dan ook baie duidelik hoë klas blankes wat in skille kontras staan met die armoede wat daar byvoorbeeld in ‘n swart gemeente is soos die van Rev. Samson Monageng wat in ‘n plakkerskamp geleë is. Die feit dat pastoor Norden in die N G Kerk

grootgeword het en nooit teologies by 'n Pinkster of ander vernuwingskerk betrokke was as Hatfield toe hy nog 'n Baptiste kerk was nie asook by die gemeente van Dr. Fred Robberts in Durban, kan dan ook duidelik gesien word in die feit dat hy soos hy dit self stel, nie sommer net enige ding aanvaar nie. Daar is dus 'n sekere mate van behoudendheid in sy teologie en in sy geestelike ervarings wat hy leer alhoewel hy byvoorbeeld tog baie nader aan die breë Charismatiese kerkwêreld sou staan as enige een van die ander gemeentes, met die moontlike uitsondering van "Manna Ministries". In 'n persoonlike onderhoud met Pastoor Neville Norden in Maart 1999 het hy dit gestel dat die enigste werklike probleem wat hy ooit ten opsigte van die Baptiste denominasie ondervind het is die feit dat hulle tradisioneel nie oop was vir die vervulling met die Heilige Gees wat met die beoefening van die geestelike gawes gepaard gegaan het nie. Die gemeente van Lewende Woord is 'n totaal onafhanklike gemeente wat wel in 'n verhouding staan, wat broederskap aanbetref, met "I.F.C.C". Pastoor Norden het ook 'n baie goeie verhouding met Pastoor Ray McCauley van Rhema. Die gemeente is egter nie officieel aan enige denominasie verbonde nie. Pastoor Norden self sê dat hy hom onderwerp aan sy geestelike vader Dr. Fred Robberts. Dit is dan ook die enigste van hierdie vernuwingskerke vanuit 'n Baptiste agtergrond wat nie denominasioneel verbonde is nie. As gevolg van die feit dat die Lewende Woord gemeente baie ander gemeentes plant reg oor die land het daar tog 'n broederskap van gemeentes tot stand gekom. Dit is dan ook baie duidelik dat die gemeente wat sy kerkregering aanbetref tog véer van die tradisionele kongregasionalisme weg beweeg het. Die gemeente regering lê baie meer in die hande van die hoofpastoor self asook van die ander hoofleiers.

Daar is situasies waar sy hoofleierskap van hom verskil het oor die aankoop van sekere eiendomme waar hy self gevoel het dat hulle nie gekwalifiseerd is om hom te adviseer in so 'n aangeleentheid nie en hy besluit het om self die eiendomme aan te koop. Dit is dan ook so dat Pastoor Norden baie afwysend

is teenoor enige politieke bedryghede van mense in die bediening. Dit staan ook in skille kontras met die gemeenskapsbetrokkenheid wat by die verskillende gekleurde gemeentes gevind word. Pastoor Norden en die Lewende Woord gemeente staan dan ook wat die beoefening van die gawe van die spreek in vreemde tale betref baie nader aan die tradisionele Pinksterstroom met die geloof dat as iemand gedoop is in die Heilige Gees sal hy in vreemde tale spreek. Hy sien dus die spreek in vreemde tale baie duidelik as die teken dat iemand in die Heilige Gees gedoop is. Die enigste rede wat hy glo waarom mense sukkel om in tale te praat is onkunde. Dit is dan ook vir hom verkeerd dat iemand sê hy is gedoop in die Heilige Gees en hy hoef nie in tale te praat nie.

Lewende Woord Gemeente

"Grace Baptist Church"

2. “Grace Baptist Church” - Samson Monageng

2.1 Ontstaansgeskiedenis

Samson Monageng is gebore op 'n plekkie met die naam van Louwpoort tussen Warmbad en Thabazimbi waar sy vader op die myn gewerk het. Hy is op die 1ste April 1929 gebore en het in 'n sendingskool skoolgegaan. Dit was 'n Metodiste sendingskool en later is hy na 'n skool in die Baptiste kerk. Hy het sy standerd vier by hierdie skool geslaag, en is na vier maande in standerd vyf uit die skool uit. Die rede waarom hy na net vier maande die skool verlaat het was omdat daar van hulle vee verlore geraak het en sy pa het hom opdrag gegee om na die vee te gaan soek.

In 1948 werk hy op 'n plaas en moes hy vier maande arbeid gee vir die voorreg om op die plaas te kon bly. Sy vader het van Botswana af gekom en het met 'n Ndebele vrou van Potgietersrus getrou. Hy was sy vader Johannes en sy moeder se eerste kind. Samson se moeder het na tien jaar sonder kinders gedroom dat sy 'n seun sou hê en dat hulle hom Samson moes noem. Samson was die eersgeborene en daarna het nog nege kinders gevolg en is hy dus die eersgeborene van tien kinders. Daar was vyf seuns en vyf dogters waarvan nog net drie seuns vandag in die lewe is.

Hy het begin werk in Pretoria as 'n huisbediende in 'n kombuis. Na 'n tussenpose waar hy ook in woonstelle werksaam was word hy deur 'n N G dominee gevra om hom te kom help met 'n skoenherstelbesigheid wat hy by die polisie se opleidingskollege bedryf het. Hy was daarna vir 'n tyd lank in die Kaapprovinsie werksaam gewees. Samson is op Cradock getroud met 'n vrou van Cradock wat ook in die Baptiste kerk grootgeword het.

Hy keer in 1955 terug uit die Kaap en het in Lady Selborne 'n betrekking gekry

as 'n pastor van 'n gemeente. Hy werk saam met 'n sendeling genaamd Jack Armstrong wat in die noordelike Transvaal tot so ver as in Botswana werksaam was. Hy het Jesus Christus as sy Verlosser en Saligmaker eers werklik leer ken terwyl hy predikant van die gemeente in Lady Selborne was en het tot die groot verbasing van die gemeente voor hulle eendag opgestaan om Jesus aan te neem as sy persoonlike Verlosser en Saligmaker. Hy is dus een van daardie groepie mense wat eers in die bediening was voordat hy werklik tot saligheid gekom het. Elke maand het hulle opleiding ontvang by die "Central Baptist Church" in Pretoria oor hoe om as 'n leke prediker die gemeente te lei.

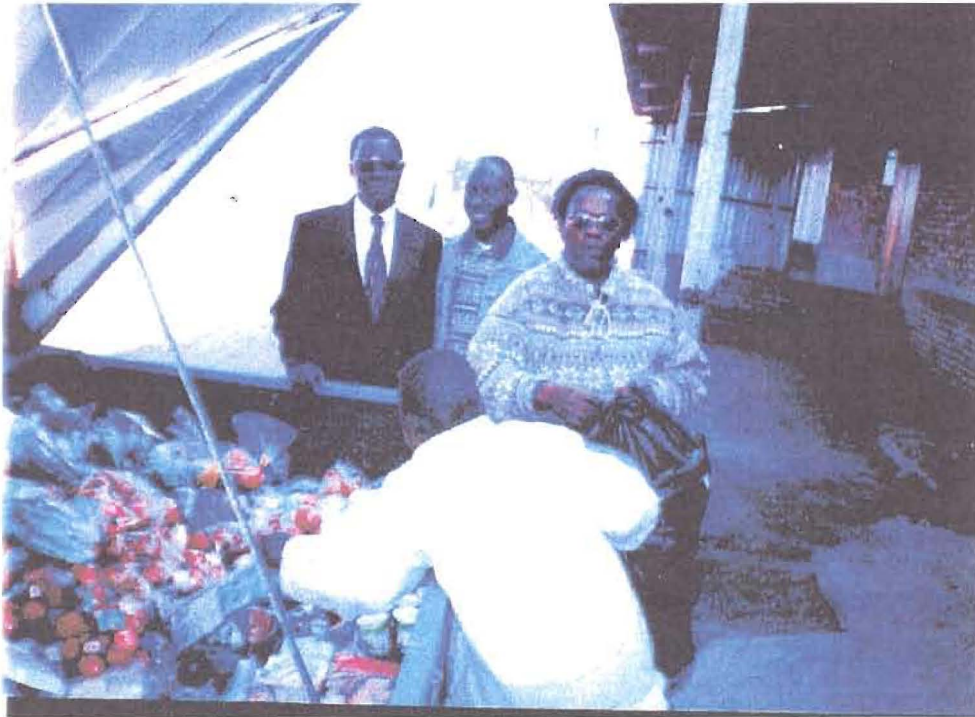
In 1967 skryf hy in as student by 'n Bybelskool in Witbank. In 1972 gaan hy na Fort White waar hy by die Baptiste Bybelskool studeer. Met sy terugkeer is hy deur die ou "Hatfield Baptist Church" beroep om voltyds vir hulle te werk. Hy het in die tussentyd deur middel van aandskole sy standerd ses en standerd agt sertifikate bekom en is tans besig met sy matrieksertifikaat. Hy behaal ook 'n "advanced diploma" van die "Southern Baptist Convention" van Amerika wat klasse kom gee het in Mabopane. 'n Tragedie tref die gesin toe sy seun in 1992 eers wegraak en daarna in 'n lykshuis in Pretoria gevind word. Dit was sy jongste seun en hy was slegs sewe en twintig jaar oud gewees.

Nadat Lady Selborne as blanke gebied verklaar is en ontruim is, het hy 'n kerk in Saulsville digby Atteridgeville begin. Terwyl hy by Fort White studeer het, het hy iemand wat hy self na die Here toe gelei het, in sy huis laat bly om sy huis op te pas maar die persoon het dit so bewerkstellig dat hy self die huis bekom het en toe Samson van Fort White af terugkeer was hy sonder 'n huis. Die owerhede het aan hom gesê dat die huis gegee was vir 'n Baptiste predikant en aangesien hy nou 'n student was het hy nie meer gekwalifiseer om die huis te bewoon nie. Deur bemiddeling van die "Hatfield Baptist Church" het hy egter weer blyplek bekom. Hy het vir sewe en 'n half jaar saam met Hatfield gewerk.

Hy tree op as predikant in Lady Selborne, in Saulsville, en Lebotswae net noord van Hammanskraal. Daar was geen kerk in Soshanguve gewees nie, maar slegs een in Mabopane. In 1980 bedank hy by Hatfield en begin hy 'n kerk in Soshanguve. Dit was in blok H en bekend as die Soshanguve Baptiste Kerk. Hy bedank in 1987 uit die Soshanguve Baptiste Kerk uit en verlaat hulle in die middel van 1988 met die eksplisiete doel om ander Baptiste kerke van die "Baptist Convention" wat nie 'n leraar gehad het nie te gaan bedien. Van daardie kerke sluit in Lebogegelo, Lebotswae, Thabazimbi, Saulspoort, Eersteplaat en Kraalhoek.

Hy keer in 1991 terug en stig die "Grace Baptist Church". Daar het 'n plakkerskamp by die sogenaamde "L extention" ontstaan. Hy het in die plakkerskamp gaan intrek as 'n plakker. Die plakkerskamp was geleë reg by die ingang van Soshanguve en die rede hoekom hy self hier gaan plak het was om 'n werk hier te begin. Hy het vele mense hier na die Here toe gelei en was baie aktief in evangelisasiewerk. Baie mense word egter nou na blok R en blok Y toe verskuif en hy skuif saam met hulle en doen aansoek vir 'n stuk grond waarop hy 'n kerk kan begin. Die kerk word op die 9de April 1994 net voor die verkiesing geopen. Hierdie erf binne in die plakkerskamp is amptelik eers in September 1998 aan die kerk gegee as 'n kerkstandplaas. Op die 2de November 1998 tref nog 'n tragedie die Monageng gesin toe sy vrou Ella sterf.

Die "Grace Baptist Church" het egter ook drie sogenaamde "fellowships". Dit is klein kerke wat deur 'n moedergemeente begin word en dan na volwassenheid gelei word deur die moedergemeente. Die drie "fellowships" word "Mercy", "Hope" en "Ebenaezer" genoem. Die "Grace Baptist Church" het vandag 'n honderd.

Rev. Reuben Mamatsinya neem kruideniersware vir die straatkinders in ontvangs

Mev. Anna Mathenje

Die gemeente het 'n groot gebrek aan manlike lidmate. Anna Mathenje 'n voormalige huishulp van Pastor Ed Roebert is egter Pastor Monageng se pastorale hulp en neem dikwels die dienste in die gemeente waar.

2.2 Multikulturele samestelling – beïnvloeding en benadeling deur die apartheidsisteem

Samson Monageng het veral gely onder die destydse groepsgebiedewet. Die man wat hom na die Here gelei het, het hom dikwels in sy huis in Brooklyn laat slaap maar dit tog aan hom duidelik gemaak dat dit teen die wet is en indien hy gevang sou word, sou hy gearresteer word. Hulle het dit duidelik gemaak dat die enigste rede hoekom hulle dit toelaat is omdat hy 'n wedergebore Christen is en hulle die Here Jesus in sy lewe kan sien. Hy sê ook dat wanneer blanke besoekers die "townships" besoek het was hulle alleenlik toegelaat om tot 9:30nm daar te bly. Wanneer hulle 'n konferensie gehad het moes hulle by die kantore aansoek gedoen het dat die besoekers daar kon oornag.

Hy sê dat hierdie maatreëls tog die vriendskap en die "fellowship" tussen die swart en blanke Christene versuur het en negatief beïnvloed het. Hy is ook een keer onder die sogenaamde paswet gearresteer omdat hy per ongeluk sy pasboek by die huis vergeet het. Hy sê dat hy genadiglik daardie selfde middag nog vrygelaat is.

Sy vrou was 'n Xhosa gewees en sy was nooit toegelaat om 'n permanente inwoner van die ou Bantoe tuisland van Bophuthatswana te word nie. Sy moes gereeld aansoek doen vir 'n tydelike verblyfpermit. Die situasie het naderhand so erg geword dat hy Bophuthatswana moes verlaat en homself op 'n ander plek vestig sodat hy sy vrou permanent by hom kon hê.

2.3 Ekumeniese bedrywighede

2.3.1 Verhouding met die Baptiste Unie

Sy verhouding met die Baptiste Unie en die gemeentes van die Baptiste Unie is soos met al die ander vernuwingsgemeentes in Pretoria baie goed. Hy het hierdie groot visie in sy hart dat daar 'n volkome en ware eenheid sal kom want veral vir hom as 'n evangelis is eenheid baie belangrik om siele vir die Here te wen omdat verdeeldheid altyd 'n negatiewe effek het. Ten spyte van die noue verbintenis wat hy met "Hatfield Baptist Church" gehad het, het hy dit nooit oorweeg om die Baptiste Unie vir die "I.F.C.C." te verlaat nie.

2.3.2 Verhouding met ander Charismatiese gemeentes

Sy verhouding met ander Charismatiese kerke is baie goed en ten spyte van die feit dat hy dit nooit oorweeg het om na "I.F.C.C." oor te gaan nie, het hy egter nog steeds van tyd tot tyd dienste by Hatfield bygewoon en is hy nog steeds deur sommige van Hatfield se predikante besoek.

2.3.3 Verhouding met ander tradisionele kerke

Net soos al die ander vernuwingsleraars van kerke vanuit 'n Baptiste agtergrond is hy op baie goeie voet met tradisionele kerke. Daar is 'n sigbare eenheid tussen die kerke en homself en is daar net die beste van verhoudings tussen hulle.

2.4 Gemeenskapsbetrokkenheid

Daar is nie minder nie as vier verskillende kolleges en Bybelskole in Soshanguve waarby hy by tye betrokke is en veral by die onderwyskollege is hy baie betrokke. Daar was 'n tyd gewees wat hy vir drie maande elke dag by die

kollege gevra was om die Woord aan die studente te kom bring. 'n Spesiale "Soshanguve Squatting Committee" is gestig wat veral in die wintermaande mieliemeel, sop en komberse aan die plakkers uitgedeel het. Samson Monageng en die "Grace Baptist Church" gemeente se hele bediening is juis om die plakkersgemeenskap te dien. Dit is egter vir die gemeente 'n hartseersaak dat hulle vir die afgelope vyf jaar nie mieliemeel gekry het om uit te deel onder die plakkers nie, maar elke winter is daar nog 'n aantal komberse wat hulle onder die plakkers uitdeel.

Soos by al die ander swart vernuwingsgemeentes vanuit 'n Baptiste agtergrond is hy op baie goeie voet met die plaaslike owerhede en werk hulle ten nouste saam met gemeenskapsaangeleenthede.

2.5 Interpretasie en beoordeling

Die "Grace Baptist Church" met Samson Monageng as hoofleerling is werklik net nog 'n voorbeeld van hoe aktief die swart vernuwingsgemeentes vanuit Baptiste agtergrond in hulle plaaslike omgewings is. Die mens word nie net gesien as 'n wese met geestelike behoeftes nie, maar sy biologiese en sosiale behoeftes word direk aangespreek. Die welsynswerk wat gedoen word onder die plakkers maak werklikwaar van die "Grace Baptist Church" een van daardie kerke wat op die voorpunt staan om armoede en misdaad en alles wat daarmee gepaard gaan met die evangelie van Jesus Christus te beveg. Die vestiging van 'n gemeente met 'n gebou, al is dit dan ook hoe karig binne in die plakkerskamp is werklik 'n bewys van 'n man en 'n gemeente wat vasberade is om die gemeenskap te dien. Samson Monageng is net soos die ander swart pastors iemand wat, hoewel hy vernuwend is en glo in die gawes van die Heilige Gees, tog teologies baie gebalanseerd gebly het en steeds is. Dit is een gemeenskaplike faktor wat al hierdie pastors het dat hulle 'n groot premie op opleiding plaas alhoewel hulle onder baie moeilike omstandighede moes studeer. Die gebalanseerde

teologiese sieninge wat hulle dan ook aan leiers oordra wat soos in die geval van die “Grace Baptist Church” ook ander klein gemeentetjies kan gaan lei is ‘n bewys van die goeie opleiding wat hierdie pastors ondergaan het. Ten spyte van uiters moeilike omstandighede as gevolg van apartheidsmaatreëls het hierdie gemeentes die evangelie van Jesus Christus uitgedra en hulle lidmate bygestaan en onderskraag te midde van die wreedhede van die apartheidsideologie. Na die ineenstorting van die apartheidsbeleid het hulle egter hulle mense positief gelei om te help bou aan ‘n nuwe bedeling waarin veral armoede en misdaad die stryd aangesê is. Maar sentraal in dit alles staan dit in hierdie gemeentes vas dat die evangelie van Jesus Christus van Nasaret die enigste oplossing vir al hierdie probleme is. Alhoewel meer as net die mens se geestelike behoeftes aangespreek is bly dit nog steeds die belangrikste en het nie een van hulle in die slagat geval om bloot ‘n bevrydingsteologie te predik nie.

Dit is ook kenmerkend van al hierdie gemeentes hoe lojaal hulle aan die Baptiste Unie is. Daar is nie die geringste mate van twyfel dat die betrokke gemeente en sy pastor net die mees hartlike verhouding met die Baptiste Unie het nie.

Daar is nie by een ‘n twyfel aan Baptiste beginsels nie en alhoewel hulle almal eendragtig ‘n baie goeie verhouding met ander Pinkster en Charismatiese en selfs tradisionele kerke het, het hulle almal getrou gebly aan Baptiste beginsels alhoewel hulle vernuwingsidees soms in stryd is met die algemene sieninge van die blanke Baptiste gemeentes wat oor die algemeen nie vernuwingsgesind is nie.

Die betrokkenheid by die plaaslike gemeenskap is ‘n kenmerk van al hierdie gemeentes. Ook dat hoewel hulle lojaal en getrou aan hulle eie denominasie bly hulle tog deel is van die breër liggaam van Christus. Dit is baie opmerklik dat al vier hierdie swart gemeentes se leraars die stadsraadslede persoonlik ken, dat hulle saamwerk en aktief betrokke is by enige situasie wat die gemeenskap as

geheel kan raak. Dit is dan ook so dat Samson Monageng asook al die ander pastors van swart vernuwingsgemeentes vanuit Baptiste agtergrond baie intens betrokke is by onderwysaangeleenthede, dat dit vir hulle nie net 'n akademiese aangeleentheid is nie maar iets wat vir hulle baie na aan die hart lê.

3. “Manna Ministries” – Allan Watt

3.1 Ontstaansgeskiedenis

Rev. Allan Watt, die pastor van “Manna Ministries” was ‘n Anglikaanse priester in die “St. Stephans Anglican Church” in Wierda Park. In 1977 tydens ‘n bouprojek van die gemeente ontvang Rev. Watt en sy vrou ‘n profetiese woord wat daarop dui dat daar ‘n groot werk in die omgewing gedoen gaan word vir die Here en dat hulle daarby betrokke gaan wees. Hulle interpreteer dit dat dit ‘n uitbreidingswerk van die Anglikaanse kerk gaan wees. Die gemeente in St. Stephans was ‘n Charismatiese of vernuwingsgemeente wat op daardie stadium redelik algemeen in die Anglikaanse kerk voorgekom het. Hy bedank egter in 1982 uit die Anglikaanse bediening en word ‘n pastor van die destydse “Hatfield Baptist Church”. Sy bediening in Hatfield was egter ‘n baie ongelukkige een en dit was spoedig duidelik dat alhoewel hy volkome in die vernuwing was hy tog op baie belangrike dogmatiese punte met Hatfield verskil het. Die verskille het later daarop uitgeloop dat hy in die tweede helfte van 1983 bedank het as pastor van Hatfield en toe betrokke was by die stigting van ‘n nuwe gemeente in Wierda Park. Hy was altesame twaalf en ‘n half jaar ‘n priester in die Anglikaanse kerk en vyftien maande lank ‘n pastor van die “Hatfield Baptist Church” voor hy betrokke geraak het by die stigting van ‘n Baptiste gemeente. Sedert die stigting van die nuwe gemeente wat as “Manna Ministries” bekend staan was hy vir vyftien jaar lank pastor van “Manna Ministries”. Die verskille met Hatfield was egter nie gebaseer op Baptiste beginsels nie, want Hatfield was toe reeds besig om van fundamentele Baptiste beginsels af te wyk, maar dit was meer gebaseer op ander vernuwingspraktyke waar sy Anglikaanse opleiding en agtergrond en veral sy teologiese fundering van dinge beslis in botsing gekom het met die praktyk wat hy toe ondervind het. Op die 11de September 1983 nadat hy reeds by Hatfield bedank het, het vyf paartjies bymekaar gekom waartydens Rev. Watt sy visie met hulle gedeel het om ‘n lokale gemeente in die Wierda Park area te

begin. Onder hierdie paartjies was daar onder andere 'n Jack en Val Viljoen wat later Rev. Watt se opvolger sou word as pastor van die omgewing en nog later ook uit die Hatfield gemeente sou bedank. Hy is vandag pastor van die lokale "Pentecostal Holiness Church". Hierdie eerste vyf gesinne naamlik die Chapkin gesin, die Viljoen gesin, die Gibson gesin, die Nijkamp gesin en die Moore gesin is 'n week later deur die Cox gesin aangevul. Dit was dus in totaal sewe huisgesinne wat Rev. Watt en sy vrou insluit.

Die gemeente was egter nie outomaties reg aan die begin 'n Baptiste kerk gewees nie en drie denominasies is oorweeg. Die eerste oorweging was die "Assemblies of God", 'n tradisionele Pinksterkerk wat veral baie sterk onder Engelssprekende Suid Afrikaners is. Die tweede oorweging was die Baptiste kerk veral as gevolg van Rev. Watt se kontak met die Baptiste Unie deur sy verbintenis met Hatfield (wat eers in die tweede helfte van 1984 uit die Baptiste Unie sou bedank). Derdens is oorweging geskenk aan "Foundation Ministries" van Derek Crumpton wat in Oos Londen gebaseer was en alhoewel hulle nie in 'n amptelike denominasie georganiseer was nie was dit tog 'n breë basis verhoudingsgroep gewees waarmee individuele onafhanklike gemeentes kon identifiseer en sodoende nie heeltemal op 'n eiland gesit het nie. Derek Crumpton het as vaderfiguur 'n apostelbediening oor hierdie gemeentes beoefen. Die uiteindelige keuse het op die Baptiste Unie geval wat hulle op daardie stadium gevoel het vir hulle die beste opsie sou wees om veral die familiekonsep van gemeentebou waaraan hulle sterk geglo het, die beste te kon akkommodeer. Die gemeente het dadelik aansoek gedoen by die "Baptist Northern Assosiation" soos wat dit op daardie tydstip bekend gestaan het en is vroeg in 1984 deur laasgenoemde liggaam aanvaar en aan die einde van 1984 by die jaarlikse "assembly" is die gemeente aanvaar as 'n Baptiste kerk in affiliasie met die Baptiste Unie van Suider Afrika. Op 'n vraag aan Rev. Watt of die sprong van Anglikaanse na Baptiste kerk nie 'n baie groot sprong was nie is sy antwoord "*meeste Anglikaanse bedienaars van die woord het in elk geval*

meer Baptiste boeke op hulle rakke as Anglikaanse boeke”.

Die eerste aksie wat die gemeente gevolg het in die proses van stigting was om twee publieke byeenkomste te reël in die omgewing om mense wat moontlik geïnteresseerd sou wees in te lig. Nagenoeg vyftig mense het elkeen van hierdie inligtingsvergaderings bygewoon. Dit was veral gevoel dat daar 'n behoefte bestaan aan 'n Engelssprekende werk wat ook die vernuwingswerk van die Anglikaanse kerk in die omgewing sou kon voortsit. Nie een van die oorspronklike ses gesinne wat saam met Rev. Watt hierdie nuwe werk begin het was uit Hatfield afkomstig nie en selfs in later jare sou die ondersteuning van “Manna Ministries” baie meer uit St. Stephens kom wat trouens vandag nog onder die leiding van Rev. Tony Farrell 'n vernuwings Anglikaanse gemeente is.

Die eerste amptelike diens is op die 6de November 1983 te Theuns van Niekerkstraat 312 gehou. Dit was 'n woonhuis wat deur die Watt gesin in daardie stadium gehuur is. 'n Totaal van sowat sestig volwasse mense en vyftien kinders was teenwoordig. Die volgende Sondag het nege en tagtig mense die diens bygewoon. Soos wat so dikwels gebeur by die stigting van 'n nuwe Charismaties georiënteerde gemeente is daar 'n groot groep nuuskieriges wat die eerste paar dienste bywoon en dan taan die getalle maar weer, want nie lank daarna nie was die getalle af na een en twintig mense. Net 'n klein groepie van die werklike toegewydes sou help om die gemeente gevestig te kry. Hierdie byeenkomste in Rev. Watt se huurhuis sou meer as 'n jaar voortduur tot in Oktober 1984 toe die dienste verskuif is na die “Springvale Primary School Hall” in die omgewing.

Van die begin af het die gemeente ook op Woensdae aande byeengekom vir 'n biduur en daar was 'n vroue “fellowship” byeenkoms wat op Donderdae oggende bymekaar gekom het. Elke Sondag na die diens is daar 'n piekniek middagete

of 'n braaivleis gehou by een van die huise van lidmate van die gemeente. Hierdie middagetes wat saam genuttig is het geweldig baie gehelp om verhoudinge in die gemeente gevestig te kry. Namate die gemeente egter begin groei het, het hierdie piekniek middagete se frekwensie ook afgeneem. In Februarie 1984 is daar ook begin met 'n vroeë Saterdagoggend biduur. Ook teen hierdie tyd is daar met 'n klein musiekgroep begin wat bymekaar gekom het om die lofprijsing en aanbidding te kan lei op 'n Sondag. In Maart van daardie jaar is daar ook met 'n middelweekse mansbyeenkoms begin en 'n jeuggroep het op Vrydagaande bymekaargekom en daar is ook begin met die stigting van 'n tweede vroue "fellowship".

Reg van die begin af het evangelisasie 'n belangrike rol gespeel in die gemeente en die "Evangelism Explosion 3" of sogenaamde EE3 program is gevolg in samewerking met die "Pentecostal Holiness Church" in Valhalla. Hoewel "Manna Ministries" uit 'n oorspronklik Anglikaanse agtergrond kom en die "Pentecostal Holiness Church" uit die hart van die Pinkster Heiligheidsbeweging, is die twee gemeentes vandag nog op baie goeie voet met mekaar. In Mei 1984 is 'n behoorlike Sondagskool met vyf onderwysers begin. Daar is ook in Desember van daardie jaar begin met 'n bulletin vir nuuswaardighede van die gemeente en waarin ook kennisgewings verskyn het, maar dit is in Junie 1985 vervang deur 'n maandelikse tydskrif wat verskyn het maar na sowat drie jaar weer gestaak is. Gedurende die eerste naweek van November was daar 'n byeenkoms gehou vir alle mense wat by een of ander vorm betrokke was by leierskap. Die doel van hierdie byeenkoms was vir evaluasie, beplanning en bespreking oor die toekoms van die gemeente gewees. 'n Tydelike uitvoerende komitee van vyf was gekies om Rev. Watt met die administrasie van die gemeente te help. Daar is ook besluit om sekere bedienings op te rig vir die gemeente. Daar was dus reg aan die begin in die gemeente se leierskapstruktuur 'n kombinasie gewees van 'n sogenaamde uitvoerende komitee of "steering committee" soos wat Hatfield dit beoefen en die feit dat die

“steering committee” gekies is deur die lede soos wat die Baptiste kerk dit doen. Die Sondagoggend is daar ook nege en dertig lidmaatskapsertifikate uitgedeel wat die eerste amptelike inname van lidmate in die gemeente was. Dit was egter nie nuwe lidmate in die ware sin gewees nie maar dit was slegs die bestaande lidmate wat nou amptelik as lidmate voorgestel is. In 1985 is daar begin met ‘n bandbiblioteek en daar is vir die eerste keer begin met amptelike selgroepe wat die mansbyeenkoms vervang het, en daar is begin met ‘n derde vroue byeenkoms. Die jeug is nou amptelik georganiseer in ‘n “Young People in God’s Service” of “Y.- P.I.G.S.” en ‘n eerste sodanige jeugkamp is gehou. In Mei van 1985 is die eerste twee ouderlinge ook aangestel om saam met Rev. Watt ‘n leierskapspan uit te maak. Eers ‘n jaar en ‘n half later in Desember 1986 sou die eerste vier diakens aangestel word.

Van die stigting van die gemeente af was die tiendes en die offergawes genoeg gewees om Rev. Watt en sy gesin finansiële ondersteuning te kon kry en hy voltids in die bediening wees. Lateraan kon daar ook begin word met ‘n bediening aan arm en behoeftige mense. Die inkomste van die gemeente in die eerste paar maande het gemiddeld sowat R2 000 ‘n maand beloop en wissel vandag tussen R37 000 en R46 000 per maand.

In Oktober 1987 het die Rev. Watt en sy gesin getrek na ‘n huis te Bassonstraat 302, Raslouw, want die gemeente was besig om hierdie eiendom te koop. In Mei 1988 is die deposito bymekaar gebring en die eiendom is geregistreer in die naam van “Manna Ministries and Assembly”. Die “Manna Ministries” kerkfamilie het dus nou oor ‘n eie eiendom beskik en die prys vir die eiendom was R128 000 en die plot is 2.5 ha groot.

Na twee jaar is planne ingedien by die plaaslike owerheid vir die oprigting van ‘n kerkgebou op die eiendom. In die eerste gedeelte van 1982 is die planne finaal goedgekeur en daar is begin met die oprigting van die gebou in Februarie

1993. Intussen is die dienste steeds in die saal van die Springvale Primary School gehou aangesien die huis waarin die Watt gesin gebly het sowel as die stalle en enkele buitegeboue op die eiendom heeltemal te klein was om die gemeente te huisves. Die oprigting van die gebou is deur die lede self gedoen gedurende Saterdag en dit het 'n volle drie jaar geneem voordat die gebou voltooi is. Die geld vir die gebou was nie aan die begin beskikbaar nie, maar soos wat die behoeftes ontstaan het is daar voorsien in al die finansies en daar is nooit enige skuld gemaak vir die oprigting van die gebou nie. Die gebou is gedurende November 1994 voltooi. Op die 19de November 1994 het die opening plaasgevind en is die gebou aan die Here toegewy. Die veronderstelling is dat die huidige kerkgebou as 'n saal vir die uiteindelijke kerkgebou sal dien.

3.2 Multikulturele samestelling

Hoewel die Rev. Watt bewus was van politieke vervolging deur die ou apartheidsregime as gevolg van die feit dat hy 'n Anglikaanse priester was waarvan biskop Tutu later die hoof was, is hy nie andersins deur die vorige regime vervolgd nie. Hy het op 'n stadium 'n oorwegende swart gemeente in die Anglikaanse kerk bedien maar as Hatfielder en as Baptis is hy nooit enigsins deur die politieke bestel geraak nie. Dit is in skrilte kontras met van die oorwegend swart Baptiste vernuwingskerke in Pretoria. Hy skryf die feit dat hy nie vervolgd is deur die apartheidsregime nie toe aan die feit dat hy hoegenaamd nie in politiek belangstel nie en daarom het dit wat gebeur op die politieke terrein hom ook glad nie gepla nie. As Engelssprekende Baptis is daar nie 'n enkele voorbeeld wat hy kan noem waar daar teen hulle gediskrimineer was ten opsigte van 'n posisie wat iemand moes kry en nie gekry het nie of waar daar tog op enige wyse teen hulle gediskrimineer was nie. Dit is in skrilte kontras met die ondervinding van swart en Afrikaanssprekende Baptiste onder die apartheidsregime. Ten spyte hiervan is sowat 'n derde van die mense wat dienste by "Manna Ministries" bywoon oorwegend swart en Indiër en daar is ook

enkele bruin gesinne. Rev. Watt staan egter baie sterk daarop dat hy geen rassisme in sy gemeente duld nie en hy het alreeds blanke gesinne uit die kerk uit verwyder omdat hulle 'n rassistiese ingesteldheid gehad het. Die vloei van die Heilige Gees is, volgens hom, een van die redes waarom daar baie goeie rasseharmonie tussen die verskillende rasse bestaan. Daar is dan ook 'n voltydse swart pastor op die personeel naamlik Arand Molekoa en hy is verantwoordelik vir bediening onder swartmense. Hy is as 'n leerlingpastor aan die einde van 1997 voltyds op die personeel aangestel.

Hoewel die gemeente vandag amptelik net een honderd en twintig lidmate tel is die gemiddelde bywoning tweehonderd en sewentig. Dit is dus duidelik dat die gemiddelde groei van "Manna Ministries" van ses huisgesinne af na een honderd en twintig lidmate met 'n bywoning van tweehonderd en sewentig op 'n Sondag hoër is as die van 'n gemiddelde tradisionele blanke Baptiste kerk in Pretoria.

Die gemeente "Manna Ministries" vloei vandag baie nou saam met wat genoem word die "Toronto blessing". Rev. Watt beweer dat sedert Augustus 1994 die Heilige Gees begin het om 'n vernuwing onder die lidmate van "Manna Ministries" te bewerkstellig. Baie mense is aangeraak en verander deur die teenwoordigheid van die Here en dit het gepaard gegaan met fisiese manifestasies soos wat gevind word in die Toronto beweging. Rev. Watt en sy vrou het dan ook al Toronto persoonlik besoek en 'n sg. "catch the fire" diens is begin op Woensdagaande sedert Maart 1995. Dit is later gestaak maar weer begin as 'n interdenominasionele Toronto tipe byeenkoms. Al die manifestasies van omval in die Gees, bewe, dronkword in die Gees, huil, lag en profetiese openbaring om net enkeles te noem vind dan ook nie net by die Woensdae aande byeenkoms plaas nie maar ook gedurende normale kerkdienste. 'n Aantal mense wat nie hiermee saamgestem het nie het die kerk verlaat terwyl ander die kerk verlaat het as gevolg van verskillende visies maar ten spyte hiervan het die lidmaatskap van die kerk tog altyd bly groei.

Die gemeente staan ook baie sterk op 'n kerkprogram wat gebaseer is op 'n huiskerk of selgroepkerk bediening. Dit behels dat die huiskerke of selgroepe die fokus van die meeste aktiwiteit en bediening in die gemeente is.

Sedert 1996 is daar ook 'n voltydse jeugpastor, Leon Coetzee. In Januarie 1997 is pastor David en Shurley Burgess ook tot die pastorale span bygevoeg. Pastor Burgess is die hoof van die huisgemeente bediening en fasiliteer die hele oorgang na 'n selgebaseerde kerkstruktuur. In 1997 is Ralph en Desiree Stafford op 'n tydelike basis op die pastorale span aangestel as hoof van die musiek en ook die aanbieder van die Alpha kursus, 'n baie bekende evangelisasie tipe kursus wat deur 'n Anglikaanse kerk in Engeland, wat ook in die vernuwingstradisie staan, aangebied word. Daar is ook twee voltydse sekretaresses in die kerkkantoor. Die kerk het sy eerste sendingkonferensie in November 1997 gehou en het ook die sisteem van die sogenaamde "Missions faith promise" om geld bymekaar te maak vir sendingwerk. "Manna Ministries" is oor die algemeen baie sendingbewus. Sedert Januarie 1998 is daar ook begin met 'n Bybelskool om lidmate en voornemende bedienaars op te lei.

3.3 Ekumeniese bedrywighede

3.3.1 Bande met die Baptiste Unie

Alhoewel die kerk 'n volle lid van die Baptiste Unie van Suid Afrika is, is Rev. Watt op geen predikantelys van die Baptiste Unie nie. Daar was vroeër 'n lys gewees van predikante wat nie gekwalifiseer het om op enige van die a) "fully accredited", b) "probationer" of c) "student minister's" lys te wees nie, maar daar is weggedoen met hierdie lys en sodoende verskyn sy naam nie op een van die amptelike predikante lys van die Baptiste Unie nie. Die Baptiste Unie het aan Rev. Watt sekere vakke voorgeskryf wat hy eers sou moes slaag om op die

“fully accredited” lys van die Baptiste Unie te kom, maar hy het nie sy weg oopgesien om hierdie studies eers te voltooi ten einde te kwalifiseer nie. Alhoewel “Manna Ministries” se verhouding met die Baptiste Unie oor die algemeen goed is, voel hy tog dat daar ‘n gevoel onder sommige van die blanke gemeentes is om “Manna Ministries” nie as Baptiste te sien nie veral as gevolg van hulle Toronto tipe vernuwingsbedrywighede. Die Baptiste Unie het hulle egter nooit op enige manier verhinder om hulle Charismatiese bedrywighede uit te leef soos wat hulle wel doen nie. Daar bestaan tog ‘n gevoel dat die gemeente in ‘n sin deur dele van die Baptiste Unie vermy word.

3.3.2 Verhouding met ander vernuwingskerke

Die gemeente het oor die algemeen ‘n baie nou verhouding met ander vernuwingsgemeentes: onder hulle tel “Foundation Ministries” van Derek Crumpton in Oos Londen, die “Vineyard” beweging, die “International Fellowship of Christian Churches” of “I.F.C.C.”, asook “Harvest Ministries” die beweging wat onder leiding van “Hatfield Christian Church” begin is.

3.3.3 Verhouding met ander Pinksterkerke

“Manna Ministries” het oor die algemeen ‘n baie goeie verhouding met individuele gemeentes uit al die tradisionele Pinksterkerke. Die verhoudings is egter nie met die topstruktuur van die denominasies nie maar slegs met individuele gemeentes. Die gemeente oor die algemeen is op baie goeie voet met die meeste Pinksterkerke van die omgewing. Baie van hierdie verhoudings spruit nog uit die tyd toe Rev. Watt ‘n priester in die Anglikaanse kerk was en dit is verhoudings wat dus in sommige gevalle verder as twintig jaar strek.

3.3.4 Verhouding met gevestigde kerke

Elke Dinsdag oggend is daar 'n interkerklike byeenkoms in die gebou van "Manna Ministries". Hierdie byeenkoms word gereël hoofsaaklik vir predikante van die omgewing maar ook uit ander omgewings. Die byeenkoms word bygewoon deur onder andere die Pentecostal Holiness, die AGS, Baptiste, Presbiteriaanse, Metodiste, Anglikaanse en ander onafhanklike vernuwingskerke. Die plaaslike Anglikaanse priester Rev. Tony Farrell was ook op 'n stadium deel van die bediening van Foundation Ministries maar het teruggekeer na die Anglikaanse kerk. Hy en Rev. Watt was op 'n stadium medeleraars aan die "St. Stephens Anglican Church" en vandag is Rev. Farrell die priester van die plaaslike gemeente. Die verhouding tussen "Manna Ministries" en die N G Kerke van die omgewing is besonder goed. Saam met een gemeente is daar al 'n evangelisasieveldtog in 'n woonbuurt gehou en met 'n ander gemeente word daar baie nou mee saamgewerk. Daar is selfs al by geleenthede gemeenskaplike bidure en leringsbyeenkomste gehou.

3.3.5 Suid Afrikaanse Raad van Kerke

"Manna Ministries" het geen formele of informele bande met die Suid Afrikaanse Raad van Kerke nie behalwe met individuele gemeentes wat aan denominasies behoort wat aan die Suid Afrikaanse Raad van Kerke behoort. Geen vergadering of byeenkomste of projekte van die Suid Afrikaanse Raad van Kerke word bygewoon of ondersteun nie. Hoewel Rev. Watt deur sy verbondenheid met die Suid Afrikaanse Raad van Kerke via die Anglikaanse kerk baie naby aan die werking van die Suid Afrikaanse Raad van Kerke beweeg het, het hy nou geen kontak hoegenaamd met laasgenoemde liggaam nie.

3.3.6 Gemeenskapsbetrokkenheid

Die gemeente as sulks het baie min gemeenskapsbetrokkenheid. Rev. Watt dien op geen komitee behalwe die wat direk aan die kerk verbonde is nie. Indien daar egter in die gemeenskap 'n groot krisis sou opduik sou hy bereid wees om betrokke te raak maar andersins is hy as leraar of die gemeente nie betrokke by enige aangeleentheid nie.

3.4 Interpretasie en beoordeling

“Manna Ministries” is die enigste van die gemeentes wat ondersoek is wat baie na aan die sogenaamde Toronto beweging staan. Onder die leierskap van 'n oud-Anglikaanse priester wat later 'n pastor by die “Hatfield Baptist Church” geword het naamlik die Rev. Allen Watt het die gemeente egter van enkele lidmate af gegroei tot 'n lewenskragtige gemeente in die Wierdapark omgewing. Baie sterk klem word op selgroepe geplaas en wat heiligmaking betref val dit tog op dat anders as met meeste van die ander gemeentes die gebruik van alkohol hoegenaamd nie afgewys word nie. Selfs die gebruik van sterk drank word nie afgewys nie. Ook dans met ander persone as iemand se eie man of vrou word nie afgewys nie. In al die gemeentes wat ondersoek is wat tans nog lid van die Baptiste Unie is, is “Manna Ministries” beslis een wat die minste in noue verbintenis met die Baptiste Unie funksioneer.

Rev. Allan Watt predikant van “Manna Ministries”

Deo Gloria Baptiste Kerk

Frikkie Olivier – Selleier van Deo Gloria Baptiste Kerk

4. Deo Gloria Baptiste Kerk

4.1 Ontstaansgeskiedenis

Die Deo Gloria Baptiste Kerk is in 1984 gestig. By die eerste diens van hierdie gemeente wat in Januarie 1984 gehou is was daar 16 volwasse lidmate gewees en twee besoekers het dus die totaal van die eerste diens van die gemeente op agtien te staan laat kom. Die eerste diens is gehou in 'n huis in Capital Park en die gemeente sou daarna vir 'n kort wyle in die Rooms Katolieke skool in Voortrekkerweg in Capital Park bymekaar kom waarna hulle afwisselend in 'n ou bokssaaltjie, 'n teater en 'n Anglikaanse kerk bymekaar gekom het. Die leraar was egter van 1986 betrokke by 'n Bybelskool van die Lewende Woord gemeente. Op daardie stadium was die Bybelskool in die ou Bet-el teater in Voortrekkerweg in Capital Park gehou. Toe die Lewende Woord gemeente aan die begin van 1991 vanuit die Transvalia teater geskuif het na 'n perseel naby die WNNR in Brummeria het Neville Norden die pastor van Lewende Woord gemeente aansoek gedoen dat die Deo Gloria Baptiste Kerk die Transvalia teater kon huur. Hierdie huurkontrak is aan laasgenoemde gemeente toegestaan en in Februarie 1991 het die gemeente vanuit die Wesmoot gebied geskuif na die Transvalia teater in Arcadia. Dit was na net meer as drie jaar op die 1ste Mei 1994 dat die gemeente die ou Meintjieskop N G Kerk in Arcadia betrek het. Die N G gemeente van Meintjieskop het vroeër weer saamgesmelt met die Arcadia gemeente waaruit hulle in 1964 afgestig is. Die gebou is deur die Deo Gloria Baptiste Kerk van die Arcadia N G gemeente aangekoop en sedertdien is die gemeente in hierdie gebou gehuisves.

Die leraar van Deo Gloria Baptiste Kerk was vroeër 'n predikant in die "Hatfield Baptist Church" en as sulks stam die gemeente dus indirek van die ou "Hatfield Baptist Church" af. Die gemeente is gebou op beloftes wat die Here oor die jare aan die gemeente gegee het. So byvoorbeeld was Ps. 68:6-7 op 'n

fundamentalistiese wyse 'n roeping waarmee die Here die gemeente geroep het om dan veral vir die wese en die weduwees en die eensames te sorg. Gemeentelede bely dat die gemeente opgerig is om vir sogenaamde afvlerkies te sorg. Ps 68:6-7 lees dan ook:

“n Vader van die wese en 'n regter van die weduwees is God in sy heilige woning. God laat die eensames woon in 'n huisgesin, Hy lei die gevangenes uit in voorspoed”

Daarby het die Here vir hulle 'n belofte gegee uit Jesaja 49:12

“Kyk, hulle hier kom van vér af, kyk, hulle daar kom van die noorde en van die weste en hulle daar kom uit die land van die Siniete.”

Dit was die belofte waarop hulle na die middestad getrek het, na die Transvalia teater toe hulle besef het dat die belofte van die Here sê dat die mense sal uit die noorde en die weste en die land van die Siniete wat dui op die verre ooste uit kom na 'n sentrale middelpunt toe.

Hoewel die Deo Gloria Baptiste Kerk 'n Afrikaanssprekende gemeente is, is die gemeente deel van die “Baptist Northern Association” asook van die Baptiste Unie. Die gemeente, alhoewel hy Afrikaanssprekend is, is dus nie deel van die Afrikaanse Baptiste kerk nie. Ouderling Petrus Vorster wat vanaf sy stigting by die gemeente betrokke is, is dan ook naas die leraar 'n predikant van die Baptiste Unie en wel op die sogenaamde “Probationers” lys. Ouderling Vorster is voltyds 'n sendeling wat veral betrokke is by sendingwerk in die swart en Indiër gemeentes van groter Pretoria. Die gemeente is baie gebou rondom verhoudinge wat vir die Deo Gloria Baptiste Kerk belangriker is as blote groei in getalle. Dit blyk ook uit die feit dat van die sestien lede wat op die eerste Sondagoggend in die sitkamer van 'n huis bymekaar gekom het, twaalf vandag nog lede van die gemeente is. Die twee hoofouderlinge naamlik Petrus Vorster en Anton van Coller is ook saam met die leraar nog steeds aan die leiding van die gemeente. Die gemeente bestaan vandag uit nagenoeg twee honderd en vyftig volwasse lidmate.

Soos wat die oorspronklike roeping van die kerk ook was om vir eensames, vir die weduwees en die wese te sorg maak die belofte ook melding van die gevangenes. Verlossing van demoniese magte en berading is daarom vir die gemeente uiters belangrik en Van der Hoogt (Mei 1994) skryf in 'n pamflet (Van armoede tot oorvloed):

“Die afvlerkies waarvoor die Here ons gemeente in die lewe geroep het stroom steeds in en verdien spesiale behandeling, waarvoor die beradingskliniek geskep is. Claudia het ons kom uithelp en 'n hele bedrywige bediening ontgin, wat sy baie suksesvol, saam met die Here hanteer. Die gemeente is baie dankbaar vir haar groot bydrae!”

'n Beradings- en verlossingskliniek word dan ook onder die leiding van Dr. Claudia Nofke, 'n tandheekkundige dosent aan die Universiteit van Pretoria bedryf.

Die verskaffing van kos en klere aan die armes vorm ook 'n baie belangrike deel van die bediening van die gemeente. Kos en klere word onder die gemeentes van groter Pretoria versprei. Kruideniersware word op 'n weeklikse basis deur ouderling Petrus Vorster by 'n groot kettingwinkel afgehaal en na Mabopane geneem vanwaar dit vir die voeding van straatkinders gebruik word. Klere word ook na naburige state geneem wanneer vriende en lede van die gemeente van tyd tot tyd op besoek is aan Afrika state.

Die gemeente adverteer homself as 'n gematigde Charismatiese gemeente, alhoewel die gemeente glo aan die beoefening van al nege die gawes van die Heilige Gees soos gevind in 1 Korinthiërs 12. Nietemin is die gemeente baie gematigd in sy Charismatiese belewenis en is die gemeente in die eerste plek Baptisties in sowel sy kerkregering as in sy teologie. Die spreek in vreemde tale as dié bewys van die doping of vervulling van die Heilige Gees word heeltemal afgewys alhoewel die gawe van die spreek in vreemde tale vir die gemeente baie kosbaar is. Daarby aanvaar die gemeente ook enigiemand wat lidmaat wil word wat 'n getuienis van wedergeboorte het en is die doop van gelowiges glad

nie 'n noodwendige vereiste om lidmaat van die gemeente te word nie. Nie almal in die gemeente is op belydenis van geloof deur onderdompeling gedoop nie.

Alhoewel die gemeente indirek uit die ou "Hatfield Baptist Church" afkomstig is, is die gemeente geheel en al nie deel van die Toronto stroom soos wat dit vandag in Hatfield en sommige ander Charismatiese kerke gevind word nie. Histeriese gelag, rukking, 'n hardop geskreeu, die manifestasies van diere geluide, asook die verandering van gewone stopsels in goud en die neerdaal van goudstof op mense word glad nie in die gemeente aangetref nie. Die gemeente is baie sterk pro Israel en die ondersteuning van meer as een Jood wat in Israel werkzaam is word deur die gemeente onderneem. As gevolg van die Charismatiese bedrywighede van die kerk is dit dan ook opmerklik dat die Deo Gloria Baptiste Kerk se verbintenis met die swart en Indiër gemeentes nouer is as aan dié van die tradisionele blanke gemeentes. Die aantal bruin bywoners van die gemeente styg steeds en 'n hele aantal is lidmate van die gemeente. Een van hulle is deel van die leierskap naamlik Frikkie Olivier en 'n vyfde jaar mediese student Noel Walton is 'n jeugleier. Frikkie Olivier moes as kind toesien hoe sy oupa, na 1948, se burgererf hom ontnem word, omdat hy nie van sy ouma wat 'n bruinvrou was wou skei nie. Die oupa moes toe in 'n swart woonbuurt gaan woon. Alhoewel die voertaal van die gemeente Afrikaans is, is daar ook 'n aantal Portugese wat aan die gemeente behoort naas bruinmense, en Engelssprekendes. Die gemeente is ook deel van 'n forum wat bestaan vir kerke in die Sunnyside, Arcadia gebied en samewerking met tradisionele en ander gemeentes vind baie aktief plaas. Die leraar van die gemeente is 'n student aan die Teologiese fakulteit van die Universiteit van Pretoria. Die leraar is 'n lid van die bestuursraad van 'n veelrassige laerskool. Leraars van ander denominasies neem gereeld dienste in die gemeente op uitnodiging waar.

Die Deo Gloria Baptiste Kerk is van al die vernuwingsgemeentes vanuit Baptiste agtergrond uniek in die sin dat hy die enigste een is wat hom in sy konstitusie tot 'n aspek van die gereformeerde leer verbind. Aangaande die leer van die volharding van die heiliges soos gevind in die vyfde punt van die Dordtse leerreëls sê die gemeente in 4.1.10 van sy "Statement of belief" in sy konstitusie dat:

"The saints are those whom God has accepted in Christ the beloved and effectually called and sanctified by His Spirit. To them He has given the precious faith that pertains to all His elect. The persons to whom such blessings have been imparted can neither totally nor finally fall from the state of grace, but they shall certainly persevere in grace to the end and be eternally saved, for God will never repent of having called them and made gifts to them."

Die gemeente bely saam met die kerk van al die eeue die twaalf artikels van ons algemene ongetwyfelde Christelike geloof. Die twaalf artikels word dan ook aangehaal in 'n pamflet wat die kerk uitgee waarin die kerk homself aan nuwe besoekers bekend stel.

In die pamflet waarin besoekers aan die gemeente verwelkom word, word die gemeente beskryf as die gemeente in die hart van die stad met die stad op sy hart.

'n Ouderling in die gemeente, Jozef Notnagel, het 'n boek geskryf wat antwoorde verskaf aan mense wat worstel met vrae in hulle hart oor al die vreemde dinge wat in vernuwingskerke plaasvind. Hy behandel vyf en twintig verskillende onderwerpe (Notnagel s.a.:1). Van die onderwerpe wat aangeraak word is tipiese vernuwingskenmerke soos die klap en ophef van hande, aanbidding en dans, en die gawes van die Heilige Gees. Ook dinge soos die gee van tiendes, duivelbesetenheid, engele en die salf met olie word aangeraak (Notnagel s.a.:4-35).

Baie enkelouers woon die gemeente by en besondere sorg word getref vir die

versorging nie net op geestelike terrein nie maar ook materieel vir almal wat in nood verkeer. Die sogenaamde afvlerkies bestaan dan nie net uit mense wat deur straattevangelisasie bereik word nie. Daar is byvoorbeeld in die gemeente gevalle van mense wat van die straat af na die Here toe gelei is en vandag werklik in die gemeente aktief betrokke is, maar daar is ook gevalle van mense wat akademies baie goed bekwaam is en finansiëel welgestel is maar wat ook kwalifiseer as afvlerkies. Die uitstekende verhouding wat daar tussen die bruin en blanke lidmate heers is dan ook 'n baie goeie bewys van die multikulturele samestelling van die gemeente. Van al die vernuwingsgemeentes vanuit Baptiste agtergrond in Pretoria is die Deo Gloria Baptiste Kerk die een waar die meeste bruin lidmate gevind word.

Teologies kan die nalatenskap van Charles Haddon Spurgeon prins van predikers gedurende die vorige eeu baie duidelik in die gemeente gesien word. So byvoorbeeld sê artikel 4.3 van die konstitusie:

“The congregation accepts as a broad theological guideline of its theology, the 1689 Baptist Confession of Faith and Spurgeons catechism”

Die 1689 Baptiste belydenis is gereformeerd in sy teologie en was dan ook die belydenis wat Spurgeon kort nadat hy in die “Metropolitan Tabernacle” begin bedien het onder die gemeente versprei het. Die Deo Gloria Baptiste Kerk is dan ook die enigste van al die vernuwingsgemeentes vanuit Baptiste agtergrond wat amptelike belydenisskrifte in sy konstitusie het. Die gemeente onderskryf daarby egter al die besondere Baptiste beginsels. So skryf die konstitusie dan ook voor die doop van gelowiges, die kongregasionalistiese kerkregeringstelsel, die priesterskap van alle gelowiges, die beginsel van godsdiensvryheid en die skeiding van kerk en staat wat ook baie duidelike konstitusioneel omskryf word. Anders as moderne Charismatiese gemeentes lê die finale gesag van die gemeente by die hele gemeente en nie net by een of 'n paar leiers in die gemeente nie. Teologies is die gemeente dus gereformeerd binne in die Baptiste denominasie met besondere Baptiste kenmerke, maar in sy liturgie is

die gemeente vernuwend. In die verwelkomingsblaadje van die gemeente word daar dan ook antwoorde gegee op vrae, waarom doop ons gelowiges, hef ons hande op, klap ons hande, sing ons in tale, lê ons vir mense hande op, profeteer ons, kom ons in huise bymekaar, en gee ons tiendes?

4.2 Interpretasie en beoordeling

Die Deo Gloria Baptiste Kerk is 'n gemeente wat hom in besonder daarvoor beywer om leer en lewe of dan die waarheid van die skrif en die salwing van die Heilige Gees met mekaar te kombineer: gesonde evangelies gereformeerde leer aan die een kant wat as uiters belangrik beskou word vir die geestelike ontwikkeling van die gemeente wat saam met die warmte en die salwing van die Heilige Gees aan die ander kant beoefen word. Marais (1995:153) vra dan ook die vraag:

“The first area has to do with doctrine relating to the Holy Spirit , in particular whether this doctrine is formulated by experience or is governed by sound Biblical teaching”

Die basis vir die Deo Gloria Baptiste Kerk lê dus nie in die eerste plek by die ondervinding nie, maar in die eerste plek by die Woord van God. Die gemeente aanvaar slegs ondervindinge as dit deur die Woord van God geleer word. Die gevaar wanneer dit nie die geval is nie word ook deur Marais (1995:154) beskryf:

“Even as Biblical proof has to be sought for the phenomena mentioned in this paper, it would appear that the need to Biblically authenticate what is happening among neo-pentecostals around the world today is not of importance to them. This could prove to be a great danger and means of deception in the church, disappointing many sincere people who are looking for an experience to authenticate their faith, or to give some meaning to what they believe to be true.”

Dit is interessant dat Marais beweer dat hy nie al die eksplisiete eienskappe van 'n vernuwingskerk wat algemeen as vernuwingsselemente aanvaar word, kon opmerk tydens 'n toer na die VSA om juis vernuwingskerke te ondersoek nie. In

plaas van die gewone vernuwingskerke sê hy het hy gevind:

“excessive laughing, screaming, running around the auditorium, shaking, jumping up and down and falling over”(Marais 1995:154)

Al hierdie laasgenoemde kenmerke is kenmerke wat nie in die Deo Gloria Baptiste Kerk gevind word nie.

Die bediening van die Deo Gloria Baptiste Kerk is hoofsaaklik onder tradisionele mense wat veral uit die drie susterskerke afkomstig is alhoewel daar ook oud Katolieke en Anglikane ens. in die gemeente is. Dit is baie duidelik dat die gemeente 'n brug probeer bou na persone vanuit 'n bepaalde tradisie en daarom is ook die sing van liedere baie belangrik saam met ander vernuwingskoortjies en word selfs psalms en gesange van tyd tot tyd deur die gemeente gesing.

'n Merkwaardige verskynsel in die gemeente is die absolute rasseharmonie en sendingywer wat daar in die gemeente heers veral as in gedagte gehou word dat 90% van die gemeentede uit 'n konserwatiewe Afrikaner agtergrond afkomstig is.

Ouderlinge P W Vorster en A K van Coller
saam met die leraar van Deo Gloria Baptiste Kerk

Rev. George Mataboge

Rev. Johannes Mashaba

Rev. Chin Reddy